Valtioneuvoston kanslia Neuvostoraportti EU/5/2025-VNK-26

Siivola Heli 28.2.2025

Yleisten asioiden neuvosto 25.2.2025; Neuvostoraportti

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 25.2.2025

Kokous aloitettiin minuutin hiljaisuudella Venäjän Ukrainaan kohdistaman täysimittaisen hyökkäyssodan kolmannen vuosipäivän takia.

Neuvosto aloitti 20.-21.3. kokoontuvan Eurooppa-neuvoston valmistelun keskustelemalla Eurooppa-neuvoston alustavasta asialistasta, jonka aiheita ovat Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, Lähi-itä, EU:n kilpailukyky, EU:n tuleva monivuotinen rahoituskehys, muuttoliike, valtameret ja mahdolliset muut ajankohtaiset ulkopoliittiset kysymykset. Eurooppa-neuvoston valmistelua jatketaan 18.3. yleisten asioiden neuvostossa.

Komissio esitteli neuvostolle vuoden 2025 työohjelmansa. Ministerit keskustelivat komission työohjelmasta sekä vuotuisesta ja monivuotisesta lainsäädäntösuunnittelusta. Toimielinten yhteinen julistus ja päätelmät on tarkoitus hyväksyä 18.3. yleisten asioiden neuvostoa.

Suomea edusti kokouksessa eurooppaministeri Joakim Strand.

Kokous aloitettiin minuutin hiljaisuudella Venäjän Ukrainaan kohdistaman täysimittaisen hyökkäyssodan kolmannen vuosipäivän takia.

Eurooppa-neuvoston 20. ja 21. maaliskuuta 2025 pidettävän kokouksen valmistelu: selityksin varustettu esityslistaehdotus

Puheenjohtaja (Puolan eurooppaministeri Adam Szłapka) esitteli 20.–21.3. järjestettävän Eurooppa-neuvoston kokouksen asialistan, jonka aiheita ovat Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, Lähi-itä, EU:n kilpailukyky, EU:n tuleva monivuotinen rahoituskehys, muuttoliike, valtameret ja mahdolliset muut ajankohtaiset ulkopoliittiset kysymykset. Tärkeimpänä aiheena säilyy Ukrainan tukeminen, ml. tiellä kohti oikeudenmukaista ja kestävää rauhaa. On selvää, että Venäjä on hyökkääjä ja Ukraina uhri. Venäjän on kannettava vastuu hyökkäyssodastaan.

Komissio totesi, että samaan aikaan valmistellaan 20.–21.3. järjestettävää Eurooppa-neuvostoa ja ylimääräistä Eurooppa-neuvostoa 6.3.2025. On lisättävä tukea Ukrainalle ja vahvistettava Euroopan omaa turvallisuutta. Komission valkoinen paperi Euroopan puolustuksesta on tulossa 19.3.2025. Kilpailukyvyn vahvistamiseen liittyen 26.2. julkistetaan puhtaan teollisuuden ohjelma sekä ensimmäiset yksinkertaistamiseen tähtäävät Omnibus-paketit. Osaamisen vahvistamista koskeva tiedonanto (Union of Skills) on tulossa 5.3. ja säästämis- ja investointiunionia koskeva tiedonanto 19.3.2025. On myös investoitava puhtaaseen ja kohtuuhintaiseen energiaan. Keskustelun käynnistäminen tulevasta rahoituskehyksestä on tärkeää. Status quo ei ole vaihtoehto. Muuttoliikkeen osalta on tulossa ehdotus uudesta yhteisestä palauttamisjärjestelmästä. Myös paktin toimeenpano on tärkeää.

Käydyssä keskustelussa moni viittasi 6.3.2025 järjestettävään ylimääräiseen Eurooppa-neuvostoon, jonka aiheisiin – Ukrainan tukemiseen ja Euroopan puolustukseen – on tärkeä palata maaliskuun

varsinaisessa Eurooppa-neuvostossa. Todettiin, että varsinaiseen Eurooppa-neuvostoon on vielä aikaa, ja esimerkiksi Ukrainan ja Lähi-idän tilanne elää koko ajan.

Keskustelussa painotettiin tarvetta vahvistaa tukea Ukrainalle ja lisätä painetta Venäjää kohtaan. Kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan saavuttaminen edellyttää, että Ukraina voi lähteä neuvotteluihin mahdollisimman vahvasta asemasta. Neuvotteluja Euroopan tulevaisuudesta ei voi käydä ilman Ukrainaa ja Eurooppaa. Euroopan on aktiivisesti vaikutettava rauhanprosessiin ja sen lähtökohtiin. Esille nostettiin tarve lisätä sotilaallista ja taloudellista tukea Ukrainalle, vahvistaa edelleen pakotteita ja niiden toimeenpanoa sekä edetä Venäjältä jäädytettyjä varoja koskevassa työssä. Moni peräänkuulutti uutta, kunnianhimoista sotilaallista tukipakettia korkean edustajan ehdotuksen pohjalta. Ukrainan oman puolustusteollisuuden tukemista pidettiin tärkeänä. Esille nostettiin myös Ukrainan EU-polun edistäminen ja ensimmäisten neuvotteluklusterien avaaminen viiveettä Ukrainan ja Moldovan kanssa.

Euroopan puolustuksen vahvistamista pidettiin kiireellisenä. Moni totesi odottavansa komissiolta valkoista kirjaa Euroopan puolustuksesta ja rahoitusvaihtoehtoja puolustuksen rahoittamiseksi. Esille nostettiin myös muun muassa EU–Nato-yhteistyön vahvistaminen.

Keskustelua Euroopan kilpailukyvyn vahvistamisesta pidettiin tärkeänä. Keskeisinä teemoina esille nostettiin muun muassa sisämarkkinoiden vahvistaminen, säästämis- ja investointiunionin kehittäminen, kohtuuhintaisen energian varmistaminen sekä sääntelyn yksinkertaistaminen ja hallinnollisen taakan vähentäminen. Vihreän siirtymän kytköksistä kilpailukyvyn vahvistamiseen esitettiin erilaisia näkemyksiä.

Moni piti tärkeänä, että Eurooppa-neuvosto antaa ohjausta tulevan monivuotisen rahoituskehyksen valmisteluihin ennen heinäkuussa odotettavaa komission ehdotusta. Tulevaan rahoituskehykseen kohdistuu merkittäviä paineita. On huomioitava sekä uudet että vanhat prioriteetit.

Muuttoliikkeen hallinnan osalta esille nostettiin erityisesti palautusten tehostaminen.

Suomi piti ylimääräistä Eurooppa-neuvostoa (6.3.) tervetulleena. Kyse on EU:n vaikutusvallasta aikamme ratkaisevimpiin Euroopan turvallisuutta koskeviin tapahtumiin. On pikaisesti vahvistettava tukea Ukrainalle (ml. sotilaallinen tuki, Ukrainan omien puolustusmenojen tukeminen ja eteneminen Ukrainan EU-polulla) ja lisättävä painetta Venäjää kohtaan (ml. 17. pakotepaketin valmistelu), jotta Ukraina voi lähteä neuvotteluihin mahdollisimman vahvasta asemasta. Oikeudenmukaisen ja kestävän rauhan on kunnioitettava kansainvälistä sääntöihin perustuvaa järjestelmää ja Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Venäjä on saatettava vastuuseen hyökkäyssodastaan. Jäädytettyjä varoja koskevaa työtä on jatkettava. Euroopan puolustusta pitää kiireellisesti vahvistaa. Putinin Venäjä muodostaa pysyvän uhan Euroopalle. Euroopan on noustava tilanteen tasalle ja toimittava päättäväisesti sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä. Maaliskuun varsinaisen Eurooppa-neuvoston osalta asianmukaista huomiota on kiinnitettävä myös Euroopan kilpailukyvyn vahvistamiseen. Keskeisiä aiheita ovat muun muassa sääntelyn yksinkertaistaminen, sisämarkkinoiden ja pääomamarkkinaunionin täyden potentiaalin hyödyntäminen sekä Euroopan teollisuuden uudistaminen ja vähähiilistäminen. On hyvä, että Eurooppa-neuvosto antaa ohjausta myös tulevan rahoituskehyksen valmisteluun.

Lainsäädäntötyön suunnittelu: komission vuoden 2025 työohjelma sekä vuotuinen ja monivuotinen ohjelmasuunnittelu

Komissio (komissaari Suica) esitteli julkisessa istunnossa vuoden 2025 työohjelmansa ”Yhdessä eteenpäin: rohkeammin, yksinkertaisemmin ja nopeammin toimiva unioni”. Kyseessä on uuden komission ensimmäinen työohjelma, joka antaa suuntaa myös laajemmin koko kaudelle. Komission tavoitteena on parantaa EU:n kilpailukykyä, lisätä turvallisuutta ja vahvistaa talouden häiriönsietokykyä. Työohjelmassa painottuu voimakkaasti myös sääntelyn yksinkertaistaminen ja täytäntöönpano. Ensimmäiset ns. omnibus-paketit ovat tulossa jo kuluvalla viikolla. Komissio muistutti, että yksinkertaistaminen on toimielinten yhteinen tehtävä ja toivoi, että neuvosto ja parlamentti osaltaan tätä tukevat. Maaliskuussa on tulossa valkoinen kirja Euroopan puolustuksesta ja kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan perustuva varautumisunionistrategia. Ukrainan tukeminen säilyy ehdottomana prioriteettina niin kauan kuin se on tarpeen. Tulossa on myös muun muassa Mustanmeren aluetta koskeva strategia sekä EU:n

ja Intian strateginen ohjelma. Komissio jatkaa työtä Euroopan ainutlaatuisen sosiaalisen mallin vahvistamiseksi, elämänlaadun turvaamiseksi ja demokratian suojelemiseksi. Tärkeää on myös valmistella unionin tulevaisuutta. Tulossa on komission ehdotus tulevasta monivuotisesta rahoituskehyksestä sekä laajentumista edeltävät politiikka-arviot. Työohjelman pohjalta toimielimien on tarkoitus sopia lainsäädäntötyön prioriteetteja koskevasta yhteisestä julistuksesta ja päätelmistä. Nämä voidaan toivottavasti allekirjoittaa maaliskuun Eurooppa-neuvoston yhteydessä.

Ministerit keskustelivat komission työohjelmasta sekä laajemmin vuotuisesta ja monivuotisesta ohjelmasuunnittelusta. Komission työohjelman keskeisiä prioriteetteja – kuten kilpailukyvyn parantamista, sääntelyn yksinkertaistamista, puolustuksen ja turvallisuuden vahvistamista sekä Ukrainan tukemista – pidettiin tärkeinä ja ajankohtaisina. Moni jäsenvaltio viittasi geopoliittisen tilanteen vakavuuteen. Tarvitaan yhteistä tahtoa ja vaikuttavia toimia. Jäsenvaltiot nostivat keskustelussa esille alustavia näkemyksiään komission työohjelman ja lainsäädäntötyön suunnittelun suhteen. Poisvedettävistä ehdotuksista keskustelussa nousi esille erityisesti yhdenvertaisuusdirektiivi.

Suomi piti painotusta kilpailukykyyn ja turvallisuuteen tervetulleena. Ennen kaikkea on tuettava Ukrainaa, ml. sotilaallinen ja taloudellinen tuki sekä Ukrainan EU-polku. Ensimmäiset klusterit Ukrainan ja Moldovan kanssa on avattava viiveettä. Työtä Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen vahvistamiseksi on nopeutettava, ml. puolustuksen valkoinen kirja, varautumisunionistrategia ja sisäisen turvallisuuden strategia. Yhteistyö Naton ja EU:n ulkopuolisten kumppanien, kuten Ison-Britannian ja Norjan, kanssa on tärkeää. Kiitos komission vahvasta vastauksesta merenalaisten kaapelien toistuviin vaurioihin Itämerellä. Kilpailukykyä on rakennettava sisämarkkinoiden varaan, ml. konkreettiset toimet palveluiden liikkuvuuden edistämiseksi ja sisämarkkinasääntöjen toimeenpanon vahvistamiseksi. Pääomamarkkinoiden loppuunsaattaminen on tärkeää. On edistettävä korkeatasoista tutkimusta ja innovointia sekä innovaatioiden markkinoille pääsyä ja skaalaamista. Kunnianhimoisen toimeenpano- ja yksinkertaistamisagendan tulisi johtaa konkreettisiin tuloksiin. Samalla on varmistettava vakaa ja ennustettava toimintaympäristö yrityksille. Kilpailukyvyn ja vähähiilistämisen on kuljettava käsi kädessä. Suomi tukee 90 %:n nettopäästövähennystavoitteen asettamista vuodelle 2040. Tulevan rahoituskehyksen tason tulee pysyä kohtuullisena. Varoja tulisi kohdentaa nykyistä vahvemmin strategisten prioriteettien mukaisesti. Vahva ehdollisuus, etenkin oikeusvaltioperiaatteen osalta, on tärkeää. Entistä turbulentimmassa maailmassa EU:n tulee jatkaa työtä demokratian, oikeusvaltioperiaatteen, perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Komissio totesi jäsenvaltioiden laajan tuen työohjelman aloitteille, ml. puolustuksen valkoinen kirja ja varautumisunionistrategia. Kilpailukykykompassi on jo annettu ja puhtaan teollisuuden ohjelma on tulossa tällä viikolla. Yksinkertaistamisessa tavoitteena on vähentää yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa vähintään 25 prosentilla ja pk-yritysten osalta 35 prosentilla. Useampi jäsenvaltio harmitteli yhdenvertaisuusdirektiiviä koskevan ehdotuksen poisvetoa. Neuvotteluja ehdotuksesta on kuitenkin käyty tuloksetta jo 17 vuotta. Komissio on sitoutunut yhdenvertaisuuden edistämiseen, kuten muut työohjelmaan sisältyvät aloitteet osoittavat. Poisvedettävien listalla on kaikkiaan 37 ehdotusta. Sekä neuvosto että Euroopan parlamentti voivat vielä esittää näkemyksiään näistä ennen kuin komissio tekee lopullisen päätöksen poisvedoista. Laajentumisen osalta korostettiin ensimmäisten klusterien avaamista Ukrainan ja Moldovan kanssa. Tarvitaan myös tulevaisuutta kestävä, kunnianhimoinen rahoituskehys. Muuttoliikkeen osalta tulossa on uusi lähestymistapa palautuksiin. Välimeren alueen osalta jäsenvaltioiden ajatukset ovat tervetulleita. Tavoitteena on vahva ja resilientti EU.

Puheenjohtaja kiitti keskustelusta, joka antoi elementtejä toimielinten välillä lainsäädäntötyön suunnittelusta käytäviin keskusteluihin. Toimielinten yhteinen julistus lainsäädäntötyön prioriteeteista vuodelle 2025 ja yhteiset päätelmät koko lainsäädäntökauden tavoitteista on tarkoitus hyväksyä 18.3. yleisten asioiden neuvostossa ja allekirjoittaa maaliskuun Eurooppa-neuvoston yhteydessä. Puheenjohtaja toivoi komission huomioivan jäsenvaltioiden näkemykset tulevista ja poisvedettävistä ehdotuksista.

Muut asiat

Puheenjohtajamaa esitti lyhyen yhteenvedon epävirallisessa eurooppaministerikokouksessa Varsovassa 17.–18.2. käydyistä keskusteluista.

Unkari toi esiin kysymyksen EU:n kansalaisjärjestöille myöntämän rahoituksen avoimuudesta.

***

Kokouksen yhteydessä järjestetyllä epävirallisella lounaalla ministerit keskustelivat EU:n tulevaisuudesta keskittyen etenkin EU:n yhteisiin arvoihin ja niiden edistämiseen EU:ssa ja unionin lähialueilla.

Suomen edustajat
Ministeri Strand ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
6468/25

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite